

(S.S. Saron, J.)

ਐਸ. ਐਸ. ਸਰੋਂ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ਾ ਗਿੱਲ ਜੇ. ਜੇ.

ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2016 ਦਾ CWP ਨੰ.24692

ਦਸੰਬਰ 01, 2016

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ. 226—ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਗਬਨ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿੱਟ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਉਪਾਅ—ਕੀ ਉਚਿਤ ਹੈ—ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ—ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ—ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ 'ਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੜੱਪਣ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼— ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਗਬਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪੈਰਾਥ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ S.154 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. - ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼) ਐਕਟ, 1961 ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੰਘਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਨੇ ਕੋਈ ਐਕਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ-ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ-ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਬਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਬਨ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਣਨਯੋਗ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਸ/ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਐਸਐਚਓ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(ਪੈਰਾ ੭)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਉਪਾਅ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਮ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ 'ਸ਼ਾਮਲਤ ਦੇਹ' ਜਾਂ 'ਜੁਮਲਾ ਮੁਸ਼ਤਰਕਾ ਮਾਲਕਣ' ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਿੰਘਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 358 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟੇਲਰ ਬਨਾਮ ਟੇਲਰ (1875) 1 ਸੀਐਚਡੀ 426 (431) ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਰਥਾਤ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਚੀਜ਼ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਠੋਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਨੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੋਂ ਵਧਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਧ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਵਚਨਬੱਧ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 10)

ਕੋਹਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਸੇਵਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ.

5.5. ਸਰੋਂ, ਜੇ.

(1) ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਪਟੀਸ਼ਨਰਜ਼) ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226/227 ਤਹਿਤ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲੇ, ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ, ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2) ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।) ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 3) ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਿਤੀ 29.08.2016 (ਅਨੇਕਚਰ P4) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਗਬਨ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ। , ਖੋਖਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਪਿੰਡ ਖੋਖਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ।

(2) ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਖੋਖਰ (ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ 8) ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਦਰਅਸਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਹੈ

(S.S. Saron, J.)

ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਲਈ

(3) ਮਿਤੀ 29.08.2016 (ਅਨੇਕਚਰ P4) ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਗਬਨ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(4) ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਗਬਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗਿਣਨਯੋਗ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਐਸਐਚਓ ਕੋਲ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.) ਦਰਜ ਕਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ('Cr.PC' - ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ)।

(5) **ਸਕਿਰੀ ਵਾਸੂ** ਬਨਾਮ **ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 154 (3) ਅਧੀਨ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਚਾਰ ਧਾਰਾ 36 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 156 (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 200 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਉਪਾਅ ਧਾਰਾ 154 (3) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 36 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 36 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਜੇ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਾਰਾ 156 (3) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 200 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪੈਰਾਥਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਾਅ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਚਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(6) **ਅਲੇਕ ਪਦਮਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਬਨਾਮ **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪੈਰਾਥ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 190 ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ 200 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ

ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਚੈਪਟਰ XV ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਪਰ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਬਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਗਬਨ ਦਾ ਕੋਈ ਗਿਣਨਯੋਗ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੇਸ/ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਦੇ ਐਸਐਚਓ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(8) ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੜੱਪਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਉਪਾਅ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 ਜਾਂ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੜੱਪ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਹ 'ਸ਼ਾਮਲਤ ਦੇਹ' ਜਾਂ 'ਜ਼ਮਲਾ ਮੁਸ਼ਤਰਕਾ ਮਲਕਾਨ' ਹੈ।

(9) **ਯੂਪੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸਿੰਘਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ **ਟੇਲਰ** ਬਨਾਮ **ਟੇਲਰ** ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਰਥਾਤ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਠੋਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ ਨੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਧੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

(10) ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ

3ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 358

4(1875) 1 ਚ ਡੀ 426 (431)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨ (S. S. Sason, L) ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੋਂ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਧ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(11) ਸਬਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(12) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਦਰੀਆ